සිතක මහා සංග්‍රාමය

අංගුත්තර නිකාය - ඒකක නිපාතය

සසර පුරා දිවෙන සිතේ අරගලය සහ විමුක්තියේ මාවත.

NotebookLM

නිර්මල බුද්ධ වචනය
“ඒවං මේ සුතං...”
බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑමෙන් පසු, පළමු ධර්ම සංගායනාවේදී ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් මෙම ධර්මය ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙය හුදෙක් වචන නොව, මතකයේ රන් හුයෙන් ගෙතූ සත්‍යයයි.

සිත වසඟ කරන රූපය
Noto Serif Sinhala
“නාහං භික්ඛවේ අඤ්ඤං ඒක රූපං සමනුපස්සාමි යං ඒවං පුරිස චිත්තං පරියාදාය
තිට්ඨති යතයිදං භික්ඛවේ ඉත්ථිරූපං.”
පුරුෂයාගේ සිත මුළුමනින්ම යටපත් කරගෙන පවතින වෙනත් එකම රූපයක්, ශබ්දයක්,
ගන්ධයක්, රසයක් හෝ පහසක් නැත; ඒ ස්ත්‍රී රූපයයි. (සහ අනෙක් පසට).

රැවටීමේ උගුල: අයෝනිසෝ මනසිකාරය

සුභ නිමිත්ත

කාමච්ඡන්දය (Sensual Desire) උපදින්නේ බාහිර රූපය නිසා නොව, එය ‘සුභ’ (ලස්සන/නිත්‍ය) යැයි ගන්නා වැරදි කල්පනාව (අයෝනිසෝ මනසිකාරය) නිසාය.

NotebookLM

රාජගත්ත vs නාගසමාල
රාජගත්ත හිමි අමු සොහොනේ මළ සිරුරක් දැක, අයෝනිසෝ මනසිකාරය නිසා රාගය උපදවා ගත්තේය.
නාගසමාල හිමි නටන ස්ත්‍රියක් දැක, යෝනිසෝ මනසිකාරය නිසා රාගය දුරු කළේය.

හදවත දවන ගීන්න: ව්‍යාපාදය

පටිඝ නිමිත්ත

එකම රූපය කෙනෙකුට ප්‍රිය විය හැක; තව කෙනෙකුට වෛරය උපදවයි. ව්‍යාපාදය (තරහව) උපදින්නේ බාහිර පුද්ගලයා නිසා නොව, පටිඝ නිකා නිමිත්ත අයෝනිසෝ මනසිකාරයෙයන් ගැනීම නිසාය.

NotebookLM

ගින්න නිවන සිසිලස: මෛත්‍රිය

මෙත්තා චේතෝ විමුක්තිය

යෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් මෛත්‍රිය වැඩීම තුළින් ව්‍යාපාදය දුරු වේ.

NotebookLM

නිදිමත සහ අලසකමේ වගුර

- **අරතිය** (Discontent)
- **තන්දි** (Laziness)
- **බත්ත සම්මදෝ** (Rice intoxication)
- **චේතසෝ ලීනත්තං** (Sluggishness)

සිත හැකිලීම නිසා ඊනමිද්ධය (නිදිමත) හටගනී.

NotebookLM

වීර්යයේ අකුණු සැර

ආරම්භ ධාතු / පරාක්‍රම ධාතු

“ආරද්ධ විරිය” (පටන් ගත් වීර්යය දිගටම පවත්වා ගැනීම) මගින් සිතේ හැකිලීම දුරු කර ඊනමිද්ධය නැති කරයි.

NotebookLM

සිතේ කුණාටුව: උද්දච්ච කුක්කුච්චය

චේතසෝ අවූපසමෝ

සිතේ නොසන්සිඳුනු
ස්වභාවය නිසා
සිත විසිරෙයි.

NotebookLM

නිශ්චලතාවයේ බලය
චේතසෝ වූපසමෝ / හේතූ ඵල දර්ශනය
නුවණින් හේතු-ඵල දහම විමසීමෙන් සහ ‘මම’ යැයි ගත් දේ අත්හැරීමෙන් සිත සංසිඳේ.

දමනය නොකළ සිත vs දමනය කළ සිත

අදන්තං, අගුත්තං (Untamed)
-> මහා අනර්ථය පිණිස පවතී.

දන්තං, ගුත්තං (Tamed)
-> මහා අර්ථය පිණිස පවතී.

NotebookLM

වැරදි ලෙස පිහිටුවා ගත් සිත

“සූක” (Paddy spike)

වැරදි ලෙස අල්ලා ගත් වී කරලක් අත හෝ පය විදින්නාක් මෙන්,
මිච්ඡා පණිහිත (වැරදි ලෙස පිහිටුවා ගත්) සිත
අවිද්‍යාව දියුණු කර මහා විනාශයක් ගෙන දෙයි.

NotebookLM

ප්‍රභාස්වර සිත

“පඞ්සරමිදං භික්ඛවේ චිත්තං...”

සිත ස්වභාවයෙන්ම බැබළෙන්නේය. එය කිළිටි වී ඇත්තේ ‘ආගන්තුක උපක්කිලේස’ (පිටතින් පැමිණි කෙලෙස්) නිසාය. ප්‍රඥාවන්තයා මෙය දැක සිත පිරිසිදු කර ගනී.

NotebookLM

සැබෑ ජයග්‍රහණය:
නිවීම
භාවිතා කළ (වැඩූ) සිත
සුබය පිණිස පවතී.
මේ උතුම් බුද්ධ වචනය අවබෝධ කරගෙන,
මේ උතුම් බුද්ධ වචනය අවබෝධ කරගෙන,
සිත දමනය කර, සසර දුකින් එතෙර වෙමු.